

Након другог круга избора који су одржани у Украјини 07. фебруара 2010. год. грађани ове земље су дефинитивно раскрстили са тековинама тзв. “наранџасте револуције” коју су предводили опозициони лидери односно, лидер Наше Украјине Виктор Јушченко и Јулија Тимошенко лидер Блока Јулија Тимошенко. Да подсетимо, наранџаста револуција почела је крајем новембра 2004. а окончала се 23. јануара 2005. у Кијеву када је опозициони кандидат Виктор Јушченко проглашен за председника ове велике земље.

Тзв. наранџаста револуција дуго је била припремана у одређеним круговима на Западу као што је био случај са многим политичким потресима који су задесили земље Источне Европе. У Украјини је почело тако што су Јулија Тимошенко и Виктор Јанукович удружили снаге у борби против тековина и заоставштине председника Леонида Кучме који је био други изабрани председник Украјине након Леонида Кравчука и проглашења њене независности у децембру 1991. Занимљиво је да је Кучма по професији инжењер ракетне технологије и да је свој успон у свету политике започео с места управника највећег погона за производњу ракетних пројектила у бившем СССР-у “Јузмаш” који се налази у граду на истоку Украјине по имену Дњепропетровск. Политичку каријеру Леонида Кучме су по наводима Западних медија и украјинских опонената обележили бројни скандали и оптужбе за корупцију која је наводно била присутна на свим нивоима власти.

На сајту “АртУкраине” [\[1\]](#) стоји да је: “петоцифрена инфлација из 1994. ублажена, али су економске реформе биле споре тако да је корупција обележила све сфере живота, што је и Кучма неколико пута признао. Наводно је неколико особа блиских Кучми – који су познати као “олигарси” – веома брзо стекло огромно богатство уз помоћ рупа у закону и нетранспарентне приватизације. 2002. године настао је међународни скандал када су САД тврдиле да је Кучма одобрио продају високо развијених радарских система режиму Садама Хусеина. Након тога Вашингтон је Украјини ускратио помоћ и дистанцирао се од Кијева. Међутим, украјински радар никада нису нађени у Ираку.”

[\[2\]](#)

Свакако, можемо да приметимо више него очигледну сличност са тврдњама да је Ирак поседовао фамозно оружје за масовно уништење за које се испоставило да су пуке безочне лажи које су требале да оправдају агресију на ову земљу и свргавање њеног режима. Све ово наравно не би требало много да нас чуди јер је потпуно у складу са политиком коју Америка води према “непослушним режимима” што је био и случај са Виктором Јануковичем који је оптужен за крађу избора 2004. год. а што је и послужило

као повод за “наранџасту револуцију” иза које су без сумње стајали интереси НАТО пакта односно САД. Како је дакле почела и завршила “наранџаста револуција”?

Крајем новембра 2004. одржани су избори на којима су главни противкандидати били дотадашњи премијер у влади Леонида Кучме, Виктор Јанукович, који је имао подршку грађана источног дела Украјине и Русије и Виктора Јушченка, опозиционог лидера који је био миљеник украјинских националиста и који се залагао за тешње односе са Западом. Званични Кијев је објавио да кандидат Јанукович води за неколико процената испред свог противкандидата, али су онда почеле да стижу жалбе у вези нерегуларности избора од стране западних посматрача и лидера украјинске опозиције. Присталице опозиције су онда, по добро познатом сценарију, изашле на улице тражећи да се пониште изборни резултати јер се наводно радило о крађи огромних размера. Осим тога опозициони лидер Виктор Јушченко у више наврата оптужио је власт Украјине да га је наводно перманентно тровала и да је услед присуства токсина у његовом организму његово лице претрпело бројне деформације. Наравно, ове оптужбе званично никада нису потврђене иако је тачно да је Виктор Јушченко заиста имао озбиљних здравствених проблема који су оставили трага на његовом лицу. Међутим, медицински стручњаци никада нису могли да потврде истинитост тих оптужби. [\[3\]](#)

Интересантно је, што је опет несумњиво био само део једног добро изрежираног сценарија, да је водитељка украјинске телевизије, која је вести преводила на језик глувонемих особа, гледаоцима послала сасвим другачију поруку од оне званичне по којој је кандидат Виктор Јанукович водио за неколико процената : “ то је био симбол и симптом револуције која је прострујала Украјином прошле недеље. У четвртак док је спикер телевизије УТ-1, која је под контролом државе, у току јутарњих вести обавештавао јавност о одлуци Централне изборне комисије да је победник новембарских избора премијер Виктор Јанукович, Наталија Дмитрук која је вести преносила на језик глувонемих особа, одлучила је да јавности пренесе сасвим другачију вест. Дмитрукова је за “ТАЈМ” изјавила следеће: “ Када је водитељ почео да чита вести ја сам рекла: “Обраћам се свим глувонемим гледаоцима. Јушченко је наш председник. Не верујте Изборној Комисији. Они лажу.” Током недеље која је била испуњена необичним политичким протестима, тихи протест Дмитрукове био је један од оних који су представљали истински пркос.” [\[4\]](#)

На улицама и трговима главног града Кијева почели су масовни протести због наводне велике изборне крађе које су иницирали лидери опозиције. Даље се све одвијало по добро испробаном рецепту, наиме поменута Централна изборна комисија је 28. децембра саопштила резултате који су се драстично разликовали од новембарских и то готово за десет процената у корист Јушченка. Све ово је од поменутих избора направило потпуну фарсу. Јанукович је покушао да оспори ове резултате, али су све жалбе биле одбачене

као неосноване од стране Врховног суда Украјине и Централне изборне комисије тако да је 10. јануара 2005. год. Изборна комисија званично саопштила да је Јушченко победник председничких избора.

Тако је почела “наранџаста” ера у Украјини која је била обележена почетним ентузијазмом присталица идеје да Украјина треба да раскине са својом прошлошћу и тесним везама са Русијом и да је неопходно да се што пре приближи Европи, Америци и наравно НАТО пакту.

Тако је наранџаста револуција испунила свој циљ а украјинску “транзицију” је помно пратила Америка која се здушно залагала за то да ова велика земља, бивша чланица СССР-а, што пре приступи Северноатлантској организацији. Украјина се нашла у једном свеопштем заносу јер су људи очекивали виши животни стандард, јачање економије и бољи живот који им је Запад тако искрено обећавао. Међутим, на велику жалост просечног грађанина Украјине тако нешто се није догодило. Незадовољство је кулминирало током 2010. год. када је Виктор Јанукович убедљиво победио свог противкандидата Јулију Тимошенко која је и овога пута у почетку најављивала народне протесте као током наранџасте револуције, али је свакако то била само очајничка изјава јер је и она коначно постала свесна да тако нешто не би опет прошло у Украјини јер је идеја о увођењу Западног система вредности избгубила подршку обичних људи. Шта се током ових година променило?

Грађани Украјине су пре свега постали свесни да су обећања која су долазила са Запада представљала обичан шарени омот без садржаја и да је занос једно, а реалност нешто сасвим друго. Обећане економске реформе нису уродиле плодом што се завршило убедљивим Јушченковим поразом на фебруарским изборима као и коначним сломом “наранџастих”.

О овоме упечатљиво сведочи Јануковичева изјава телевизији у Одеси коју је пренела агенција “Интерфакс-Украјина”: “Изборни сценарио из 2004. се неће поновити и наша победа ће бити потпуна... Успећемо и ја сматрам да ћемо бити у стању чак и да повећамо предност што ће представљати осуду за ову владу која нам је одузела победу 2004.” Јанукович је такође изјавио да је након убедљиве победе који је остварио на председничким изборима 2004. год., предао победу противничком кандидату како би избегао крвопролиће. “Нисам желео да мајке изгубе своје синове а супруге своје мужеве. Нисам хтео да лешеви из Кијева плутају низводно Дњепром као што нисам хтео ни да преузем власт путем крвопролића.” [\[5\]](#)

Историјске околности

Сасвим јасно се може повући паралела између избора из 2004. год. и избора који су одржани фебруара ове године. Наиме, Виктор Јушченко и про-западно оријентисани политички лидери добили су огромну подршку становника западног дела Украјине. Таква слика и расположење грађана у опште не чуди с обзиром да је тај део Украјине традиционално оријентисан ка Западу у смислу да представља базу национализма и да је већина становника западног дела Украјине одувек тежила осамостаљивању од Русије и од њеног културно-језичког утицаја.

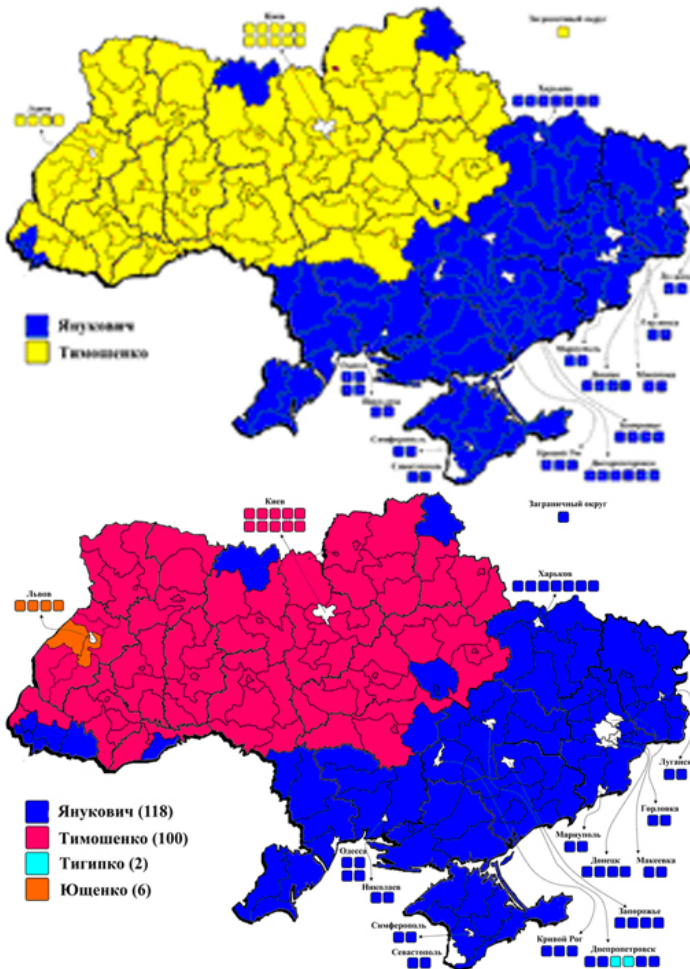
Запад Украјине представља регион у коме је током историје углавном развијана аграрна производња за разлику од индустријски развијеног источног дела земље који је традиционално оријентисан ка Русији, што је и разумљиво с обзиром да највећи део Руса који живе у Украјини настањује управо овај регион земље. Главни град Украјине Кијев, који броји готово три милиона становника, у политичком смислу такође припада западу земље тако да не чуди што су се током “наранџасте револуције” најмасовнији протести одиграли управо на улицама овог великог града.

Запад Украјине карактерише веома насилна историја. Националистички покрети у Украјини су још почетком двадесетог века и првог светског рата тежили за осамостаљењем украјинске државе. Након што је Галиција припала Пољској, сукоби су се интензивирали и трајали су током читавог другог светског трата. Да ситуација буде сложенија не мали број јединица тзв. ОУН или Организације Украјинских Националиста борио се на страни нацистичке Немачке. Националистичка осећања су у западним регионима земље још увек веома јака, за разлику од поменутог индустријски развијенијег источног дела земље који је традиционално наклоњен Русији. Источни део Русије насељава више од десет милиона Руса који осећају антагонизам према украјинским националистима који традиционално настоје да потисну руску културу и језик.

На следећим графиконима, који говоре о подели бирачког тела у овој великој земљи, сасвим се јасно може видети колику су подршку лидери наранџасте револуције имали у западном делу Украјине. Осим тога и даље су по свим анкетама и истраживањима грађани западног дела земље више оријентисани ка Западу и “европским интеграцијама” које подразумевају и евентуално чланство Украјине у НАТО пакту.

Україна између две ватре: Успон и пад наранџастих

Пише: Владимир Јевтић
четвртак, 12 август 2010 14:58

а. резултати првог круга избора одржаног 17. јануара 2010. б. резултати другог круга избора одржаног 07. фебруара 2010.

На првом графikonу (а) који представља резултате првог круга председничких избора одржаног у Украјини 17. јануара 2010. год. плавом бојом су представљени региони у којима је председнички кандидат Јанукович освојио већину гласова док су жутом бојом представљени региони у којима је Тимошенкова освојила већину. Видимо да се у другом кругу избора, који је одржан 07. фебруара, расположење бирачког тела није значајније променило. Графикон (б) представља резултате по областима. Црвеном бојом су означени региони у којима је Јулија Тимошенко добила већину гласова док су плавом бојом представљени региони у којима је Јанукович однео убедљиву победу.

НАТО и САД желе нове ресурсе

Украјина је земља са огромним природним ресурсима која заузима веома битну гео-стратешку позицију која јој омогућава излаз на Црно и Азовско море, док се на Криму налази стратешка база руске Црноморске флоте. Становништво Украјине сачињавају етнички Украјинци, око 77.8%. Од националних мањина најбројнији су Руси који насељавају углавном источни део ове огромне земље са око 17.3%, иза којих следе Русини који насељавају Закарпатску област, око 0.9%.

Површина Украјине, која броји око 46 143 000 становника, износи 603 628 км². Украјина је највећа Европска Земља, осим европског дела Русије. Украјина се на истоку граничи са Русијом, на северу са Белорусијом, на западу са Пољском, Словачком, Мађарском, а на југу са Румунијом и Молдавијом. Захваљујући Дњепру и повољној клими која влада у већем делу земље Украјина са огромним простором које покривају обрадиве површине представља праву житницу Европе [6].

Наравно, морамо да имамо у виду и моћан војни потенцијал који је Украјини остао након распада СССР-а. Сајт Украјинског министарства одбране [7] наводи податке о Украјинској армији [8] која представља више него респектабилну војну силу, упркос томе што су њене снаге значајно смањиле своје ефективе. Копнена војска опремљена је савременим тенковима типа Т-84 "Оплот" који располажу активно-реактивним оклопом и савременим нишанским справама као и савременим ловцима пресретачима руске производње "Сухој" СУ-27, али свакако не требамо да заборавимо ни савремене пројектиле противваздушне одбране типа С-300.

Украјина такође располаже и са моћним индустријским комплексом иако природни потенцијал ове земље у сваком случају ни издалека није искоришћен онако како би требало. Осим тога веома богато културно и историјско наслеђе – Кијевска Русија је оформљена још у деветом веку – чине да Украјина буде веома битан фактор у међународним односима који су одувек подразумевали сукоб интересних сфера најмоћнијих сила.

С обзиром на свој изузетан геостратешки положај, Украјина представља врата ка тзв. "меком трбуху Русије." Узевши ово у обзир није ни чудо што је у новој стратегији НАТО пакта Украјина од изузетног значаја. Наравно ово је довело до тога да се унутар саме

земље води веома јака политичка борба између различитих струја. С једне стране ту је присутан веома јак руски утицај који се огледа у подршци коју Русија пружа актуелном председнику Јануковичу и запада који подржава Јушченка и до недавно Јулију Тимошенко која је показала своје двоструко лице јер су њени састанци са Владимиром Путином умногоме допринели завршетку гасне кризе. Тимошенкова је веома вешт политичар тако да без сумње с пуним правом очекује да се веома дуго одржи на самом врху сфере политичког утицаја у Украјини. С друге стране, чини се да је Виктор Јушченко много више изгубио и тешко је да ће он икада поново бити у позицији да одлучује о судбини Украјине јер је на последњим изборима изгубио огроман део политичког кредибилитета.

Међутим, остаје чињеница да је Украјински народ разочаран тиме што је од запада добио тако мало. Имајући ово у виду и није чудо што су просечни грађани Украјине окренули леђа вођама наранџасте револуције и на неки начин раскрстили са њеним тековинама. НАТО пакт је за сада остао кратких рукава јер везе између Украјине и Русије све више јачају, а све приче о евентуалној подели Украјине на конфедерацију су пале у воду.

Сасвим је природно што је НАТО у Украјини видео једног моћног савезника који би за разлику од Грузије могао да представља озбиљнији штит према Русији. На срећу, Украјинци су на време схватили да је стратегија Северноатлантске алијансе таква да оставља на цедилу своје бивше савезнике као што је то био случај са Сакашвилијем.

Наравно, морамо да уземемо у обзир битну чињеницу да је тадашње украјинско прозападно оријентисано руководство на челу са Јушченком активно пружало војну помоћ Грузији током њене краткотрајне и крваве авантуре с Русијом.

Нова стратегија НАТО пакта све више подсећа на чувени и прокламовани немачки “продор на исток” који смо ми врло добро искусили током двадесетог века. Свакако, продор на исток који представља једну од кључних стратегија НАТО-а одвија се са далеко суптилнијим и перфиднијим средствима, а циљ је свакако стратешко опкољавање Русије и могућност да се искористе огромна природна богатства ове земље. Сетимо се само, у овом контексту, изјаве Мадлен Олбрајт да “Није у реду да Русија сама располаже огромним природним средствима.” Бивша државна секретарка је иначе позната по својим изјавама. У фебруару ове године гостујући у Русији Олбрајтова је између осталог изјавила следеће: “Ако желите да знате шта сматрам најважнијим од оног што је учињено на месту државног секретара Сједињених Америчких Држава, мислим да је то прекид етничког чишћења на Косову”, рекла је Олбрајтова, одговарајући

на питање једног студента на Московском факултету за међународне односе. [9] Међутим, морамо имати у виду једну важну чињеницу. Наиме, у вези ширења на исток и стратешког опкољавања Русије не постоји потпуна сагласност између НАТО савезница. Као што ћемо видети, а судећи по изјавама појединих високих званичника европских земаља, а пре свега Немачке, постоји велика уздржаност по питању приступања Украјине НАТО пакту, што је сасвим нормално јер европским земљама сигурно не одговарају бројни руски пројектили који ће без сумње бити усмерени према новим чланицама као и оним земљама које пристану да на њиховој територији буде инсталиран амерички антиракетни програм.

С обзиром на агресивну стратегију НАТО пакта која је замаскирана “међународном борбом против тероризма” сасвим је нормално да се Русија осетила угроженом што њени званичници непрестано понављају, нарочито од када су Балтичке земље односно Литванија, Естонија и Летонија постале чланице НАТО-а. У случају да је Украјина евентуално постала чланица ове организације, Русија би изгубила стратешке базе за своју Црноморску флоту као и приступ Босфору и наравно Средоземном мору. С друге стране, НАТО би добио базе које су од кључног значаја као и изузетно развијену инфраструктуру која је у овој земљи остала након распада Варшавског пакта.

У својој стратегији која је у пдф документу објављена на интернету, стратеги Северноатлантске организације обзнанили су стратешке циљеве НАТО-а у 21. веку. Ови циљеви постају нарочито индикативни у светлу политичке кризе у Украјини и стратешког “опкољавања” Русије: “Са крајем Хладног рата, Савез је преузео нове задатке, укључујући и изградњу партнерства у области безбедности са демократским земљама широм Европе, све до Кавказа као и унутар Централне Азије. У одговору на промене у свеукупном безбедносном окружењу, Савез је преузео и додатне одговорности. Оне укључују посвећивање пажње како нестабилностима које узрокују регионални и етнички конфликти унутар Европе, тако и претњама које долазе изван евроатлантске регије.”

Све ово постаје очито уколико узмемо у обзир сукоб у Грузији као и настојање НАТО пакта да под видом стратешке и безбедносне сарадње што више ојача свој утицај у региону Кавказа и Средње Азије. У наведеном програму даље се тврди да је: “Савез ангажован у бројним активностима које се и даље умножавају, а које су конципиране да унапреде сарадњу са Русијом, Украјином и другим земљама изван НАТО-а, као и да се енергично супроставе новим безбедносним изазовима 21. века, као што су то они које намеће међународни тероризам и повећана опасност од употребе оружја за масовно уништење.”

НАТО сарадњу са Украјином истиче у први план. Наравно, видећемо нешто касније да и председник Виктор Јанукович није прекинуо сваку сарадњу са НАТО пактом што је мудра и обзирна одлука с обзиром да и Русија сарађује са НАТО пактом али ту је негде и повучена граница која, што се Русије тиче, никада неће превазићи степен сарадње који подразумева чланство у Партнерству за мир.

Политичка битка за Украјину

На годишњем фестивалу моторциклиста у Севастопољу 24. јула, поводом 65-годишњице победе над нацизмом на челу колоне појавио се Владимир Путин који је на мотору симболично истакнуо две заставе: руску и украјинску. Овај гест довољно говори за себе, а мотивација актуелног премијера Русије сигурно није била да само “подели своју страст за челиком и точковима” како је објављено на сајту “Раша тудеј.” [\[10\]](#) Наравно, Владимир Путин се на Криму састао и са актуелним украјинским председником Виктором Јануковичем. Овај сусрет је само потврдио да Јанукович ужива безрезевну руску подршку што је свакако природно јер је Русија његовом победом на изборима добила једног моћног савезника. Својим симболичним гестом, када се попут рок звезде провозао на моћном трициклу марке “Харли Дејвидсон” на коме су се вијориле руска и украјинска застава, Путин је пре свега западу, а и делу украјинских грађана показао да Русија Украјину сматра једном од својих најзначајнијих интересних сфера, али и да је Русија остварила велику победу у Украјини која је пре свега била условљена тешком економском ситуацијом у овој земљи као и огромним разочарањем услед неиспуњених обећања која су долазила са Запада.

Овом великом политичком победом Русија је осигурала своје јужне границе као и приступ Азовском и Црном мору. Ово је нарочито постало значајно након одлуке председника Виктора Јануковича да продужи останак руске Црноморске флоте и после 2017. год односно све до 2042. год. у замену за нижу цену руског гаса. Наравно ова Јануковичева одлука коју је одобрио Доњи дом Раде (украјинског парламента) у априлу ове године изазвала је оштре протесте опозиције који су довели до познатог инцидента када су у парламенту присталице опозиције убацили димне бомбе. [\[11\]](#)

Лидер “Наше Украјине” бивши председник Виктор Јушченко као и Јулија Тимошенко ову одлуку сматрају “издајом националних интереса Украјине” што свакако подразумева да би у интересу Украјине било да се у овој земљи стационирају трупе НАТО пакта. Тимошенкова је чак отишла толико далеко да је изјавила како ће тај споразум бити поништен када она буде дошла на власт у Украјини. Наравно, Тимошенкова је одувек била позната по својим мегаломанским изјавама којима је покушавала да скрене пажњу

на себе, али ће то у овом случају готово сигурно остати празно обећање чега је свесна и сама Тимошенкова, јер по свим анкетама готово 80 процената грађана Украјине подржава ову одлуку председника Јануковича. Останак Црноморске флоте у великој стратешкој луци у Севастопољу само потврђује да руско-украјинске везе из дана у дан постају све јаче. Агенција "РИА Новости" пренела је вест да је ракетна крстарица „Москва“ након здружених вежби "Восток 2010", које је руска флота организовала на далеком истоку испловила из луке Владивосток и упутила се у своју матичну луку у Севастопољу. „Након краћег усидрења у Владивостоку, "Москва" је испловила ка Црном мору ка својој матичној луци у Севастопољу. На свом путу пловиће водама Пацифика, Индијског и Атлантског океана", изјавио је званичник руске армије. [\[12\]](#) Ова крстарица иначе представља перјаницу руске Црноморске флоте.

Сарадна упркос свему?

Иако је нови Украјински председник заузео курс који је близак Русији, то није спречило Украјину да настави сарадњу са НАТО пактом. Иако се може чинити парадоксалним, као што је то свакако често у међународним односима, Русија је чланица партнерства за мир још од 1994. год. Наравно сарадња је свакако неопходна, али да ли је у питању тактика, пријатеља држи близу, а непријатеља још ближе показате време. Међутим једно је неоспорно, антагонистички однос између Русије и НАТО пакта, односно Америке наставиће да се заоштрава иако се не може говорити о правом непријатељству. Русија ће свакако настојати да по сваку цену дипломатским средствима, а у ограниченим конфликтима попут сукоба у Грузији, грчевито брани своје националне интересе. Да је то тако показује и актуелна политичка ситуација у Украјини.

Попут свог моћног суседа, Украјина је развила озбиљну сарадњу са НАТО пактом упркос чињеници да су све жеље бившег америчког председника Буша о томе да Украјина постане пуноправна чланица НАТО-а пале у воду. Украјина је попут Русије заузела курс сарадње са Северноатлантском организацијом који се огледа пре свега у организационо-административним сферама, али исто тако и у погледу војних вежби попут недавне вежбе која је укључила преко 3 000 припадника војних снага из 12

земаља укључујући наравно и војнике САД-а. Циљ вежбе је званично био повећање готовости за борбу против гусара (!) јер су управо украјински бродови честа мета међународних пирата.

Сарадња између Украјине и НАТО-а започела је још 1997. год. у Мадриду потписивањем Повеље о посебном партнерству коју су потписали бивши украјински председник Леонид Кучма и шефови држава и влада чланица НАТО. Ова повеља је представљала формални темељ за даљи развој односа. Сарадња се даље наставила отварањем дипломатске мисије при НАТО пакту 1997. год, а војни део мисије је почео с радом 1998. год. НАТО је пак отворио свој информативни и документациони центар у Кијеву маја 1997. год а у априлу 1999. год. у Кијеву је отворена и НАТО канцеларија за везу. [\[13\]](#)

На основу овога погрешно би било тврдити да је само “наранџаста влада” настојала да Украјина постане пуноправна чланица овог савеза. Напротив, Леонид Кучма је 2002. год. објавио намеру да Украјина приступи НАТО-у након чега је у новембру у Прагу на састанку комисије НАТО-Украјина усвојен акциони план у циљу промовисања приоритета Украјине на путу ка новим интеграцијама. “Наранџасти” су само интензивирали ове преговоре након што су “победили” на изборима 2005. год.

Поменута сарадња укључује и посете војних делегација украјинске армије НАТО бази у Немачкој која ће подразумевати размену идеја која ће унапредити структуру украјинске армије. [\[14\]](#) На сајту украјинског министарства одбране [\[15\]](#) из времена Јушченкове владе наводи се карактер будуће сарадње са НАТО пактом: “украјинска аспирација и припреме за чланство у НАТО-у омогућиће значајан корак напред у реформи сфере одбране што укључује:

Стварање ефикасних и модерних оружаних снага од чега су приоритет одбрамбене снаге које ће бити способне да изводе операције заједно са снагама НАТО-а на широком спектру задатака и мисија те стварање ефикасног система контроле над њима

Формирање транспарентног буџета за одбрану, повећање ефикасности извођења програма и ефикасности у реформи система одбране.

На крају све је остало на томе да су се на самиту у Букурешту априла 2008. год.

представници НАТО земаља сложили да ће у будућности Украјина “постати чланица НАТО-а”, али и да ће коначно од украјинског народа и његових изабраних представника зависити будућност односа Украјине и НАТО пакта.

А у прилог томе да ће све остати само у домену сарадње које пружа партнерство за мир говори и резолуција која је 03. јуна усвојена у украјинском парламенту и која фактички онемогућава приступ НАТО пакту. Ово свакако довољно говори какав је курс заузело украјинско политичко руководство и каква ће бити будућност односа са НАТО пактом. Оно што је кључно јесте да је тај нацрт припремљен на иницијативу актуелног председника Виктора Јануковича који настоји да обнови везе са Русијом које су умногоме угрожене политиком бившег прозападног пулена Виктора Јушченка, а нарочито након што су током сукоба на Кавказу на страни Грузије учествовале и украјинске посаде које су управљале системима противваздушне одбране.

Нацртом закона, објављеном на вебсајту украјинског парламента, успостављају се "основни принципи" националне политике, односно "одржавање политике несврстаности, што значи неучествовање у војним и политичким савезима", као што је НАТО. Дозвољава се, међутим, сарадња са таквим савезима као и европске економске интеграције. [\[16\]](#)

“Глас Русије” је пренео изјаву директора кијевског института за глобалне стратегије Вадима Карасјова која на најбољи начин описује тренутни курс новог украјинског руководства: “Украјина намерава да буде пуноправни учесник европског и регионалног система колеткивне безбедности, али при томе да не улази ни у какво војно-политичко обједињење. То није просто изјава о очувању независности. То је смена оријентира.”

“Кијев ће очувати усмерење на интеграцију у ЕУ, али у датом случају реч је пре о економским димензијама, а не о безбедности и одбрани. Са тачке гледишта војно-политичке стратегије земља бира такозвани ванблоковски статус. Али узимајући у обзир то да је Украјина у енергетској области, информационој, војној, економској, тесно везана за Русију. То значи њено фактичко улажење у сферу утицаја РФ.” [\[17\]](#)

Украјина и НАТО, контроверзно партнерство

Сједињене Државе су наравно здушно подржавале улазак Украјине под окриље НАТО пакта из већ наведених разлога, али интересантно је да је по питању уласка Украјине у НАТО алијансу међу савезницама у Европи владала велика подељеност. Званичан разлог била је могућност да евентуално укључење Украјине или Грузије наруши баланс између Русије и НАТО пакта у Европи. Свакако, прави разлог био је страх од руских пројектила који би без сумње били усмерени на земље које би постале нове чланице Северноатлантског савеза, а нарочито на оне земље које би пристале да се на њиховој територији инсталира контроверзни противракетни штит.

Путин је већ упозорио да уколико се Украјина прикључи НАТО-у и уколико Пољска и Република Чешка на својој територији инсталирају амерички планирани програм противракетне одбране у Европи онда ће он бити присиљен да ракете кратког домета усмери према руским суседима. Али није само Русија та која зазира од прикључења земаља из свог суседства. Немачка канцеларка Ангела Меркел је изразила своје резерве, а у четвртак је француски премијер Франсоа Филон изјавио да се и Француска такође противи уласку Украјине и Грузије у НАТО.

У интервју француској радио станици “Франце Интер”, Филон је изјавио: ” Ми се противимо приступању Грузије и Украјине зато што сматрамо да то није добро решење имајући у виду равнотежу снага у Европи али и однос између Европе и Русије”.

Постоји дубока подела у редовима НАТО пакта по питању његовог даљег ширења на исток. Буш је у Кијеву изјавио како верује да је чланство Украјине и Грузије у најбољем интересу Алијансе као и у интересу поменутих земаља. Али бројне земље чланице НАТО пакта се не слажу с овим. Они не верује да је у њиховом интересу да се у овој фази изазива бес Русије која је већ забринута због америчких планова за инсталацију Америчког антиракетног штита у Пољској и Републици Чешкој. [\[18\]](#)

Иначе, не треба заборавити да је досадашња војна сарадња са НАТО пактом Украјину већ коштала девет војника који су погинули у експлозији у Ираку у јануару 2005. год.

Став Русије најбоље је у својој изјави сумирао заменик министра иностраних послова Александар Грушко: “Чланство Украјине и Грузије у Алијанси представља огромну стратешку грешку која ће имати најозбиљније последице по паневропску безбедност”.

Америчко отрежњење

Украјинска Влада ноћ уочи доласка америчке државне секретарке симболично је изгласала нови закон о принципима унутрашње и спољне политике који је одобрен још 03. јуна. У закону, за који је гласало 259 депутата – од присутних 279 – ниједном речју се не помиње улазак земље у НАТО пакт, што је представљало кључан курс спољне политике претходног украјинског руководства. Нови спољнополитички циљ Украјине јесте суштинска војна неутралност која подразумева пуноправно чланство у европским и регионалним системима колективне безбедности, као и чланство у ЕУ, уз очување добросуседских односа и стратешког партнерства са Руском Федерацијом и другим чланицама Заједнице Независних Држава и другим државама света.

У том светлу за „Политику“ амбасадор Украјине у Србији Виктор Недопас изјавио је следеће: „Наша држава у овом тренутку није спремна за улазак у НАТО. Истовремено, како је то нагласио наш председник Виктор Јанукович, ми морамо и хоћемо да развијамо узајамно корисне односе са НАТО-ом. Морамо да узимамо у обзир одсуство позитивног мишљења грађана о чланству у овом савезу. Зато односе са алијансом, до даљег, видимо само као партнерске. Украјина, заједно са Европском Унијом, Русијом и САД, намерава да ради на припреми новог система колективне безбедности. У том смислу постоји наша иницијатива о мултилатералним гаранцијама ваннуклеарним и ванблоковским земљама. С тим циљем 17. маја су Украјина и Русија потписале заједничку изјаву о обавези доприноса разматрању иницијативе председника Украјине о формирању у Европи новог система колективне борбе са глобалним изазовима у 21. веку, као и иницијативе председника Русије Дмитрија Медведева о потписивању новог уговора о европској безбедности.” [\[19\]](#)

Наравно Сједињене Државе су се отрезниле након избора у Украјини и заузеле су далеко рационалнији став по питању чланства ове земље у НАТО савезу и на неки начин су се дистанцирале од неумерених и неопрезних изјава бившег председника Буша тако да је Хилари Клинтон приликом своје посете Кијеву 03. јула ове године приликом заједничке конференције за штампу с председником Виктором Јануковичем изјавила како “САД подржавају тежњу Украјине да избалансира односе с Русијом, Америком и ЕУ”.

Клинтонова је истом приликом изнела став да Америка подржава курс Украјине у евроинтеграцијама као и истовремено “ресетовање” односа са Русијом.” Неки покушавају да натерају Украјинце да праве избор између Русије и Запада. Ми смо убеђени да је то лажни избор”. С друге стране Јанукович је изјавио да су САД поуздани стратешки

партнер и да курс ка европским интеграцијама нема алтернативу за Украјину.

Несврстаност Украјине потврдио је и сам председник Јанукович у говору приликом инаугурације: "Изазови којима се суочава међународна заједница налажу да се ујединимо на најширем могућем нивоу... Ми смо спремни да учествујемо у овом процесу као несврстана европска земља".

Са своје стране Јанукович је САД назвао поузданим стратешким партнером. Он је назвао пријатном чињеницу да у САД позитивно оцењују прве кораке украјинских власти у антикризном програму, који реализују председник и влада. Јанукович је такође истакао да курс ка европским интеграцијама нема алтернативу за Украјину.

По писању "Гласа Русије": "врховна Рада Украјине се припремила за посету Клинтонове на свој начин: усвојила је закон о основама унутрашње и спољне политике који је учврстио ванблоковски статус Украјине. Другим речима, жарка жеља две претходне администрације – Буша у Америци и Јушченка у Украјини – да се Украјина угура у НАТО пакт, сахрањена је чак и законодавно."

Директор украјинске филијале Института земаља ЗНД Владимир Корнилов изјавио је да: "Упорност која је испољена при усвајању тог закона чак и после поноћи, сведочи да су посланици стварно журили да Клинтонској покажу да је сада Украјина и на законодавном нивоу ванблоковска земља. На основу овога неки планови о америчко-украјинској сарадњи морају да буду кориговани, између осталих, увлачење Украјине у НАТО. Америци данас није стало до Украјине, у сваком случају украјински правац не спада у првостепене задатке спољне политике Америке. Разумљиво је да ће се изговарати уобичајене речи о демократији и о слободи говора".

Ово је била прва посета Хилари Клинтон у турнеји која обухвата земље Источне Европе и Кавказа. Сматра се да је главни циљ те турнеје уверавање регионалних савезника да се побољшање руско-америчких односа не врши на рачун тих земаља. [\[20\]](#)

Украјински политиколог Вадим Карасјов сматра да је председнику Украјине Виктору Јануковичу било стало до тога да пре посете Хилари Клинтон има законодавно утврђене позиције. "Мислим да усвајање овог закона управо у ноћ доласка Хилари Клинтон није

случајно. То је било потребно Јануковичу како би показао непроменљивост курса Украјине у погледу неутралности, у погледу одустајања од ступања у НАТО. Како би управо на тој фиксираној ненатовској позицији водио преговоре. Истовремено, како би показао руским партнерима да ће управо на тој платформи Украјина развијати своје односе са САД. [\[21\]](#)

Наравно, нови спољнополитички курс Украјине подразумева и тешње економске везе са Русијом. Тим поводом како преноси агенција "РИА Новости" Украјински председник очекује да ће робна размена између Русије и Украјине до краја године премашити 35 милијарди долара, подсећајући да је за четири овогодишња месеца робна размена повећана један и по пута и да ће до краја године достићи зацртани ниво. [\[22\]](#)

Члан руске Думе из владајуће партије Јединствена Русија Константин Затулин за "Новости" је изјавио "Да више није спорно да Украјина неће постати чланица НАТО. Ако се заиста Русија и Украјина економски интегришу, реално ће се умањити шансе оних који су планирали да највећој словенској земљи направе „ракетну потковицу“. Извесно је да ће се затегнути односи с Белорусијом у ближој будућности нормализовати, јер тамошњи председник Лукашенко ионако каже да је то „исти народ“. Три Балтичке државе у Русији не доживљавају као реалну опасност.

Последњи изборни резултати у Украјини и пораз прозападних снага говори да су западне обавештајне службе, које су без сваке сумње имале одлучујућу улогу током "наранџасте револуције" овога пута озбиљно затајиле, а то се најбоље види из изјава америчке државне секретарке и генералног секретара НАТО-а Андерса Фог Расмунсена који су морали да знатно прилагоде и ублаже своје раније агресивне изјаве. Хилари Клинтон је у Талину изјавила како продужење боравка руске флоте на Криму треба разумети као "балансирани приступ спољне политике Украјине". Док је Расмусен изјавио како договор из Харкова између Дмитрија Медведева и Виктора Јануковича о продужетку уговора о боравку руској Црноморској флоти на Криму наводно, неће утицати на односе Украјине и НАТО. Константин Затулин изјавио је да више није спорно да Украјина неће постати чланица НАТО. "У наредних скоро 40 година Црноморска флота остаје на Криму, па прича о уласку Украјине у НАТО није више актуелна. Сликовито речено, НАТО је остао без „великог трофеја“, јер им је веома било стало да баш Украјину приме у чланство и да дођу Русији на границу. Када је о Грузији реч НАТО би с њом добио само главобоље. У Бриселу су свесни да грузијски председник Михаил Сакашвили жели да уз помоћ НАТО врати Јужну Осетију и Абхазију, а то би била опасна авантура."

Професор Борис Шмељов, предавач на Дипломатској академији за “Новости” је изјавио да “Русија и Украјина полако постају тандем, па ће заједно водити и политику сарадње са НАТО. Председник Јанукович је свестан да вечаина Украјинаца жели нормализацију односа са Русијом и да је против уласка у НАТО”. [\[23\]](#)

Украјина и будући односи са стратешким партнерима

Поставља се и питање, каква будућност Украјину чека са Јануковичем на власти? У сваком случају једно је сигурно, а то је да ће Украјина настојати да се још више економски као и војно приближи Русији што наравно укључује и заједничко наступање према ЕУ а нарочито према НАТО пакту. Сарадња са НАТО ће се без сваке сумње наставити јер Украјина нема разлога да прекида такав вид односа са Северноатлантским савезом као ни Русија уосталом, али Украјина је сада, што је кључно, у далеко бољој спољно политичкој позицији него што је то био случај када су на власти у Кијеву били лидери “наранџасте револуције”, који су настојали да Украјину приближе Западу на штету њених историјских веза са Русијом.

На партнерству између Украјине и Русије профитираће и ЕУ као и читава Европа јер је сада искључено понављање гасне кризе која је милионе становника Европе оставила без грејања. Цена гаса више неће представљати проблем, а остатак Црноморске флоте Русији омогућава контролу и заштиту својих јужних обала. Наравно, ова нова чвршћа сарадња између две највеће словенске државе биће највећи губитак за Сједињене Државе које ће морати да се задовоље компромисом када је у питању сарадња са Русијом на далеко равноправнијој позицији која не би била постигнута да је Русија изгубила стратешку битку око утицаја у Украјини.

Ово само показује колико је Русија ојачала своје позиције у региону и да ће сада бити далеко спремнија да брани своје интересе. С друге стране, Украјина је такође много добила јер ће сада моћи да рачуна на економску и војну помоћ Русије која истовремено неће искључити могућност европских интеграција. У суштини, политика “несврстаности” Јануковичеве владе представља прави добитак за Украјину и њену нацију.

[1] <http://www.artukraine.com/>

[2] <http://www.artukraine.com/old/buildukraine/kuchma.htm>

[3] <http://news.bbc.co.uk/2/hi/health/4041321.stm>

[4] <http://www.time.com/time/europe/html/041206/story.html>

[5] <http://www.interfax.com.ua/eng/main/26340/>

[6] <http://www.geografija.in.rs/drzave-evrope/ukrajina>

[7] <http://www.mil.gov.ua/index.php?part=armament&lang=en>

[8] http://il.youtube.com/results?search_query=ukraine+military&aq=0

[9] <http://www.vesti.rs/Vesti/Medlin-Olbrait-Prekid-etnickog-ciscenja-na-KiM-moj-najveci-uspeh.html>

[10] http://rt.com/Top_News/2010-07-24/putin-rides-bike-sevastopol.html

[11] http://www.slobodnaevropa.org/content/ukrajina_mornarica_donji_dom/2025742.html

[12] http://en.rian.ru/military_news/20100721/159889079.html

[13] http://www.nato.int/cps/en/SID-AA4F88BA-8C1D6F8A/natolive/topics_37750.htm

[14] <http://www.aco.nato.int/page2722057.aspx>

[15] http://www.mil.gov.ua/index.php?lang=en&part=cooperation&sub=further_development

[16] <http://www.blic.rs/Vesti/Svet/192269/Ukrajina-Usvojen-nacrt-zakona-koji-sprecava-pristup-NATOU>

[17] <http://serbian.ruvr.ru/2010/07/02/11328513.html>

[18] <http://edition.cnn.com/2008/WORLD/europe/04/01/ukraine.analysis/index.html>

[19] <http://www.politika.rs/rubrike/Svet/Hilari-Klinton-Vrata-NATO-a-ostaju-otvorena.sr.html>

[20] <http://serbian.ruvr.ru/2010/07/03/11378675.html>

[21] <http://serbian.ruvr.ru/2010/07/02/11328513.html>

[22] <http://www.vesti-online.com/Vesti/Svet/53625/Janukovic-Ukrajina-racuna-na-podrsku-Rusije>

[23] <http://www.novosti.rs/vesti/planeta.70.html:271566-Janukovic-zakocio-NATO>